

TA'LIM JARAYONIDA O'QITUVCHILARNING O'RNI

Karimova Nasiba Saidmurod qizi

Toshkent shahar Sergeli tumani

237-umumta'lim maktabi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ta'lim jarayoni har bir jamiyatda muhim ahamiyatga ega. U insoniyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri bo'lib, kelajak avlodni tarbiyalash va ularga bilim berish orqali jamiyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu jarayonda o'qituvchilar juda muhim rol o'ynaydi. Ular nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, motivator va ko'rsatma beruvchi sifatida ham faoliyat yuritadilar. O'qituvchilarning ta'lim jarayonidagi o'rni haqida gapirganda, ularning vazifalari, mas'uliyatlari va ta'sirchanligi haqida to'liq tasavvurga ega bo'lish zarur.

Kalit so'zlar: ta'lim, tarbiya, o'qituvchilar, bilim, ko'nikmalar, jamiyat, dars, motivator.

O'qituvchilarning asosiy vazifasi – o'quvchilarga bilim berishdir. Ular dars davomida o'quvchilarga muayyan fanlar bo'yicha bilimlarni yetkazish, ularni tushunishga yordam berish va o'zlashtirish jarayonini boshqarish bilan shug'ullanishadi. O'qituvchilar o'quv dasturlarini amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi, chunki ular ta'lim jarayonining asosiy tashkilotchilari hisoblanadi. Ularning bilimlari va tajribalari o'quvchilarning muvaffaqiyatli o'qishiga bevosita ta'sir qiladi. O'qituvchilar shuningdek, o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishida ham muhim ahamiyatga ega. Ular o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish, ularning o'zaro munosabatlarini mustahkamlash va jamoada ishlash qobiliyatini oshirishga yordam berishadi. O'qituvchilar o'quvchilarga o'z fikrlarini ifoda etish, muammolarni hal qilish va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam berishadi. Bu jarayonlar o'quvchilarning shaxsiy va professional hayotida muvaffaqiyatga erishishlari uchun zarurdir.[1]

O'qituvchilarning motivator sifatidagi o'rnini ham e'tiborga molikdir. Ular o'quvchilarning o'zlariga bo'lgan ishonchini oshirish, ularni o'qishga undash va muvaffaqiyatga erishishlari uchun ruhlantirishda muhim rol o'ynaydilar. O'qituvchilar o'z darslarida turli xil uslublar va metodlarni qo'llab, o'quvchilarning qiziqishini oshirishga harakat qilishadi. Ularning motivatsiyalash usullari o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirishga yordam beradi va ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi. O'qituvchilar shuningdek, o'quvchilar bilan mustahkam munosabatlar o'rnatish orqali

ularning psixologik holatini yaxshilashga ham yordam berishadi.

O'qituvchilar o'quvchilarning muammolarini tinglash, ularga yordam berish va qo'llab-quvvatlash orqali o'quvchilarning o'zlarini qadrlashlariga va o'ziga bo'lgan ishonchlarini oshirishlariga yordam berishadi. Bu esa o'quvchilarning

darslarga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularning muvaffaqiyatli o'qishlariga xizmat qiladi. Ta'lim jarayonida o'qituvchilarning professional rivojlanishi ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda yangilab turishlari, yangi pedagogik usullarni o'rganishlari va ta'limda innovatsiyalarni qo'llashlari zarur. O'qituvchilar o'zlarining kasbiy malakalarini oshirish orqali ta'lim jarayonini yanada samarali qilishlari mumkin. Ularning professional rivojlanishi o'quvchilarga taqdim etilayotgan ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.[2]

O'qituvchilarning o'rnini faqat ta'lim jarayoni bilan cheklanmaydi. Ular jamiyatda ijtimoiy o'zgarishlarga ham ta'sir ko'rsatadi. O'qituvchilar o'z o'quvchilarini ijtimoiy mas'uliyatga, inson huquqlariga va tenglikka o'rgatish orqali jamiyatda ijobiy o'zgarishlarga hissa qo'shadilar. Ular o'quvchilarga nafaqat bilim berish, balki ularni jamiyatning faol a'zolari sifatida tarbiyalashga ham xizmat qiladilar. O'qituvchilar o'z o'quvchilarini kelajakda o'zlarining kasbiy faoliyatlari orqali jamiyatga foyda keltirishga

tayyorlashadi. O'qituvchilarning o'rni shuningdek, ta'lim jarayonida o'quvchilar va ota-onalar o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlashda ham muhimdir.

O'qituvchilar ota-onalar bilan hamkorlikda ishlash orqali o'quvchilarning o'qish jarayonini yaxshilashga yordam berishadi. Ota-onalar bilan muloqot qilish, ularning fikrlarini tinglash va o'quvchilarning o'zgarishlarini muhokama qilish orqali o'qituvchilar o'quvchilarning muvaffaqiyatini oshirishda muhim rol o'ynaydilar. Bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi.[3]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, ta'lim jarayonida o'qituvchilarning o'rni juda muhimdir. Ular bilim beruvchi, tarbiyachi, motivator va jamiyatning faol a'zolari sifatida o'z o'rnini topadilar. O'qituvchilarning ta'lim jarayonidagi roli nafaqat o'quvchilarning bilim olishlari, balki ularning shaxsiy rivojlanishlari va ijtimoiy mas'uliyatlarini oshirishlariga ham xizmat qiladi. O'qituvchilar o'z malakalarini doimiy ravishda oshirib borishlari, yangi pedagogik usullarni o'rganishlari va ta'lim jarayonini yanada samarali qilishlari zarur. O'qituvchilarning ta'lim jarayonidagi o'rni kelajak avlodning muvaffaqiyati va jamiyatning rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qodirov, A. (2018). O'qituvchi va ta'lim jarayoni. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Rahmonov, S. (2020). Pedagogik texnologiyalar va o'qituvchining roli. Tashkent: Fan va texnologiyalar.
3. Tursunov, B. (2019). O'qituvchining professional rivojlanishi. Tashkent: O'zbekiston ta'lim nashrlari.
4. Xolmatov, M. (2021). O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlar. Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
5. Abdurahmonov, D. (2017). Ta'limda innovatsion yondashuvlar. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim va fan vazirligi.
6. Ismoilov, J. (2022). O'qituvchilarni tayyorlash va ularning roli. Tashkent: O'zbekiston ta'lim akademiyasi.
7. Karimova, N. (2023). O'qituvchining ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyati. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim muassasalari.